

УДК 811.112.2'373.43"2020/2025"

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/102-26>**Лариса ОЛЕКСИШИНА,***orcid.org/0000-0002-7946-3563*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри германської філології та перекладу

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

(Чернівці, Україна) *l.oleksyshyna@chnu.edu.ua***Софія ОЛЕКСАНДРЕНКО,***orcid.org/0009-0004-3279-6418*

студентка II курсу магістратури факультету іноземних мов

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

(Чернівці, Україна) *oleksandrenko.sofia@chnu.edu.ua***ТЕМАТИЧНИЙ АСПЕКТ НІМЕЦЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ 2020–2025 РОКІВ**

Статтю присвячено аналізу лексикону німецької мови 2020–2025 років. Цей часовий проміжок називають одним із найбільш лексично продуктивних періодів у новітній історії німецької мови. З 2020 по 2025 роки німецьке суспільство пережило глобальну пандемію COVID-19, гостру енергетичну кризу, початок повномасштабної війни в Україні, технологічну революцію, спричинену штучним інтелектом (ШІ), і масштабний зсув у способах і засобах комунікації у сучасних цифрових просторах. Кожне з цих явищ залишило унікальний слід у лексиконі німецької мови у вигляді неологізмів, які були створені, поширені, і в багатьох випадках увійшли до основних німецьких лексикографічних джерел, таких як OWID – Online Wortschatz Informationssystem Deutsch; DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache; Der deutsche Wortschatz von 1600 bis heute; Duden – Wörterbuch Duden online; Wort des Jahres; Gesellschaft für deutsche Sprache; Die Wortwarte; The Mannheim German Reference Corpus (DeReKo) Mannheim: IDS-Verlag та щорічних колекцій Jugendwort Langenscheidt. Метою статті є проаналізувати тематичні характеристики німецьких неологізмів 2020–2025 років та визначити основні тематичні категорії та підкатегорії. Найбільш чисельними виявились такі тематичні категорії та їхні підкатегорії «Пандемія та здоров'я» – 18%, «Геополітика, війна та безпека» – 17% та «Соціальний контакт, ритуали вітання та повсякденне життя під час пандемії COVID-19» – 14%. Вісім тематичних категорій та підкатегорій охоплюють повний спектр соціального досвіду німецького суспільства, який стимулював появу лексичних інновацій у цей період. Кожна категорія представляє унікальний профіль семантичного змісту, оціночного заряду та соціального походження. Англійська мова виступає основним зовнішнім джерелом новотворів, особливо у сферах цифрових технологій, молодіжної мови, штучного інтелекту та онлайн-культури.

Ключові слова: лексикон німецької мови, неологізм, тематичний аспект, класифікація.

Larysa OLEKSYSHYNA,*orcid.org/0000-0002-7946-3563*

PhD (Philology),

Associate Professor at the Department of Germanic Philology and Translation

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

(Chernivtsi, Ukraine) *l.oleksyshyna@chnu.edu.ua***Sophia OLEKSANDRENKO,***orcid.org/0009-0004-3279-6418*

2nd year master's student at the Faculty of Foreign Languages

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

(Chernivtsi, Ukraine) *oleksandrenko.sofia@chnu.edu.ua***THE THEMATIC ASPECT OF GERMAN NEOLOGISMS OF 2020–2025**

This article analyses the German language lexicon within the period from 2020 to 2025. This period is considered as one of the most lexically productive in the modern German history. Between 2020 and 2025, German society experienced the global COVID-19 pandemic, an acute energy crisis, the outbreak of a full-scale war in Ukraine, a technological revolution driven by artificial intelligence (AI), and a major shift in communication methods and means within contemporary digital spaces. Each of these phenomena left a unique mark on the German lexicon in the form of neologisms, which were

coined, disseminated and, in many cases, incorporated into major German lexicographical sources, including OWID – Online Wortschatz Informationssystem Deutsch; DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache; Der deutsche Wortschatz von 1600 bis heute; Duden – Wörterbuch Duden online; Wort des Jahres; Gesellschaft für deutsche Sprache; Die Wortwarte; The Mannheim German Reference Corpus (DeReKo) Mannheim: IDS-Verlag and annual word collection Jugendwort Langenscheidt. The aim of this article is to analyze the thematic characteristics of German neologisms from 2020 to 2025 and to identify the main thematic categories and subcategories. The most numerous thematic categories and their subcategories were: 'Pandemic and Health' – 18%, 'Geopolitics, War and Security' – 17%, and 'Social Contact, Greeting Rituals and Everyday Life during the COVID-19 Pandemic' – 14%. Eight thematic categories and subcategories cover the full spectrum of social experience within German society, which stimulated the emergence of lexical innovations during this period. Each category presents a unique profile in terms of semantic content, evaluative connotations and social origin. English serves as the main external source of neologisms, particularly in the fields of digital technology, youth language, AI and online culture.

Key words: German language lexicon, neologism, thematic aspect, classification.

Постановка проблеми. Кожна мова світу – це унікальний живий організм, який постійно розвивається і виступає основним інструментом мислення, передачі знання та комунікації. Лексичний склад мови постійно і безперервно оновлюється, тому що кожної миті може з'явитися нове слово – *неологізм* чи *оказіоналізм* (Arndt-Lappe та ін., 2018). Поява нових лексичних одиниць у лексиконі свідчить про розвиток різних сфер діяльності людини і суспільства, наприклад, політики, науки та техніки, культури, економіки, та мистецтва. Нові лексичні інновації стали об'єктом наукового дослідження у кінці XX століття через стрімку появу нових концептів та явищ, які потребували нової назви. З кожним роком процес появи нових слів не лише у німецькій мові, а в інших мовах світу, стає все більш помітним та інтенсивним (Рись та Левчук, 2025; Elsen, 2021; Klosa-Kückelhaus, 2023).

Аналіз досліджень. Лінгвістична традиція, яку підтримує багато німецьких мовознавців, пропонує власне визначення терміну *неологізм* (Elsen, 2021: 114; Klosa-Kückelhaus та ін., 2022; Klosa-Kückelhaus, 2023). Згідно визначенню Інституту німецької мови імені Лейбніца у *Neologismenwörterbuch* «*неологізм* – це лексична інновація або значення вже існуючої лексеми, що з'являється у певний період мовного розвитку у певній мовній спільноті, поширюється, стає загальноприйнятою мовною нормою та сприймається як нове більшістю користувачів мови протягом певного часового періоду». Це визначення терміну *неологізм* поєднує формальні, часові критерії та критерій сприйняття дійсності суспільством, що відображає притаманну для німецької традиції увагу до нормативних мовних стандартів та корпусної документації (al-Wadi, 2006; Elsen, 2021; Klosa-Kückelhaus, 2021; Klosa-Kückelhaus та ін., 2022). Зауважимо, що із соціолінгвістичної точки зору лексична інновація відображає зміни у сучасній німецькій мовній культурі, які зумовлені такими чинниками, як глобалізація, діджи-

талізація, технологічний розвиток, інформатизація, комп'ютеризація, міжкультурна комунікація тощо. Багато мов світу переживають неологічний бум, рушійною силою якого виступає англійська мова (Безпалова та Коваленко, 2024: 15). Дослідники вважають, що поява неологізмів у німецькій мові є не лише кількісним явищем, а і відображає якісні зміни у певних векторах, за якими виникають та поширюються нові лексеми (як слова, так і словосполучення) (Рись та Левчук, 2025: 180).

Дослідники зазначають, що не завжди легко визначити, коли саме лексична інновація перестала бути неологізмом. На сьогодні не існує чіткої відповіді на вищезазначене питання. Одні мовознавці вважають, що новотвір має бути офіційно внесений до певних лексикографічних джерел (Безпалова та Коваленко, 2024: 16). Інші вчені вважають, що неологізми вже мають бути зафіксовані у словниках. Соціальний та часовий критерії неологічної одиниці мають вирішальне значення (Стишов, 2025: 139; Klosa-Kückelhaus, 2023). Лексичні інновації можуть вважатися неологізмами лише протягом певного періоду часу, у нашому дослідженні ми працюємо з часовим проміжком 2020–2025 рр. Отже, ми будемо керуватися визначенням терміну неологізм, який підтримує більшість німецьких лінгвістів. Основними критеріями розмежування новотворів серед інших лексичних одиниць є *номінативний, часовий, психолінгвістичний та локативний*.

Метою статті є проаналізувати тематичні характеристики німецьких неологізмів 2020–2025 років та визначити основні тематичні категорії та підкатегорії. Джерельною базою дослідження слугували сучасні словники німецької мови (*Neologismenwörterbuch*, *OWID – Online Wortschatz Informationssystem Deutsch*; *DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache*; *Der deutsche Wortschatz von 1600 bis heute*; *Duden – Wörterbuch Duden online*; *Wort des Jahres*; *Gesellschaft für deutsche Sprache*; *Die Wortwarte*; *The Mannheim German Reference Corpus (DeReKo) Mannheim*:

IDS-Verlag та щорічних колекцій Jugendwort Langenscheidt.) та ЗМІ, і соціальні мережі (Facebook, Twitter та Instagram). Загальна кількість проаналізованих неологізмів становить 250 лексичних одиниць.

Виклад основного матеріалу. Часовий проміжок з 2020 по 2025 роки вважають одним із найбільш лексично продуктивних періодів у новітній історії німецької мови. За цей період німецьке суспільство пережило глобальну пандемію COVID-19, гостру енергетичну кризу, початок повномасштабної війни в Україні, технологічну революцію, спричинену штучним інтелектом (ШІ), і масштабний зсув у способах і засобах, якими особливо молоде покоління спілкується, соціалізується та формує ідентичність у сучасних цифрових просторах. Кожне з цих явищ залишало чіткий слід у лексиконі німецької мови у вигляді неологізмів, які були створені, поширені, і в багатьох випадках увійшли до основних німецьких лексикографічних джерел.

Аналіз неологізмів 2020–2025 років у тематичному аспекті дав змогу виокремити основні тематичні категорії: (I) Пандемія та здоров'я; (II) Геополітика, війна та безпека; (III) Соціальний контакт, ритуали вітання та повсякденне життя під час пандемії COVID-19; (IV) Молодіжна мова, стиль життя, та інтернет-культура; (V) Штучний інтелект і новітні цифрові технології; (VI) Цифрові події, дистанційне спілкування, та віртуальна робота; (VII) Соціальна та економічна політика; та (VIII) Клімат, енергетика, та навколишнє середовище.

Тематична категорія I: Пандемія та здоров'я. Лексичні інновації цієї категорії називали варіанти COVID-19, захисну поведінку, інституційні та суспільні реакції, а також соціальний, економічний, політичний та емоційний досвід, який ця пандемія викликала у суспільстві. Вважають, що пандемія COVID-19 утворила специфічну лексичну систему, відому як мікромову пандемії, яка виникла протягом 2020–2022 рр. **А) Вірус, його варіанти та медичні явища.** Корпус включає неологізми на позначення специфічних варіантів вірусу та пов'язаних з ним явищ. Наприклад, *Britenvirus* чи *Briten-Virus* (*hoch ansteckende B.1.1.7-Variante des SARS-CoV-2-Virus, die zuerst in Großbritannien nachgewiesen wurde*) (owid.de) називає варіант B.1.1.7 SARS-CoV-2, спалах якого було вперше зафіксовано у Великій Британії. Назва вірусу відображає практику називання варіантів за країною першого виявлення. Слід зауважити, що Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) спочатку не підтримувала цю практику. З часом така

практика стала досить поширеною у розмовній мові багатьох країн. *Luca* (*zur Rückverfolgung von Infektionsketten während der COVID-19-Pandemie eingesetztes Computerprogramm, das (auf das Smartphone) heruntergeladen werden kann*) (owid.de) – це застосунок, який широко використовувався в Австрії та Німеччині у 2020 та 2021 роках, щоб фіксувати дані відвідувачів з метою відновлення ланцюгів зараження. Застосування додатку стало досить суперечливим через занепокоєння користувачів щодо безпеки їхніх персональних даних і точності отриманих ним контактних даних. **Б) Захисні заходи, правила та поведінка під час пандемії COVID-19.** Особлива підгрупа неологізмів вживається на позначення нових норм поведінки, спричинених пандемією COVID-19. Наприклад, *AHA-Regel* (*Abkürzung für Abstand-Hygiene-Alltagsmaske; Verhaltensregel zur Eindämmung der COVID-19-Pandemie*) (owid.de) – це абревіатура, введена німецькими органами охорони здоров'я, що означає *Abstand* (дистанція), *Hygiene* (гігієна) та *Alltagsmaske* (щоденна захисна маска). Ця лексична інновація охоплює три основні захисні поведінки, які легко запам'ятовувались і широко використовувались у німецькому суспільстві протягом 2020 та 2021 років. *Hust-und-Nies-Etikette* / *Hust-Nies-Etikette* / *Hustenetikette* / *Hustenhygiene* (owid.de) називають рекомендації щодо правильної поведінки під час чхання чи кашлю у громадських місцях. **В) Емоційний та психологічний словниковий запас.** *Coronablues* (*Aufgrund der während der COVID-19-Pandemie geltenden Ausgangs- und Kontaktbeschränkungen auftretende melancholische oder depressive Stimmung*) (owid.de) називає депресивний чи меланхолійний настрій, який багато людей відчували через невизначеність, ізоляцію, та обмеження пандемії COVID-19. Слід зазначити, що англійське слово *blue* (синій колір), з його численними асоціаціями смутку та загального пригніченого настрою, було успішно інтегроване в лексикон німецької мови як прямий опис психологічного досвіду пандемії COVID-19. *Covidiot* (*Person, die unvernünftige Ansichten vertritt, was den Ursprung, die Gefährlichkeit, die Bekämpfung o. Ä. des Coronavirus angeht, oder die sich in unvernünftiger Weise Seuchenschutzmaßnahmen widersetzt*) (owid.de) – неологізм із негативною конотацією, який називає людину, що або має ірраціональні чи конспіративні переконання щодо появи пандемії COVID-19, або яка відверто ігнорує обмеження та правила громадського здоров'я.

Тематична категорія II: Геополітика, війна та безпека. Повномасштабне вторгнення росії в

Україну 24 лютого 2022 року спричинило появу другої хвилі неологізмів у лексиці німецької мови, які представлені у корпусі дослідження. Лексичні інновації цієї категорії вживаються у таких сферах як війна дронів, системи озброєння, пропагандистська термінологія, політична мова, політична культура залучення німецької публічної сфери до війни, та гуманітарні відповіді на військові виклики. **А) Новітня війна дронів.** Найбільш чисельно представленою підкатегорією у воєнному дискурсі виступають неологізми на позначення різних безпілотних літальних апаратів та форм війни, пов'язаних із ними. Наприклад, *Kamikazedrohne (Sich selbst zerstörende, mit Sprengstoff beladene Drohne)* (dwds.de) називає літальний самознищувальний, навантажений вибухівкою дрон. До таких дронів належать іранські дрони *Shahed-136*, які російська федерація використовує проти інфраструктури, військових цілей, та населення України. Слід зазначити, що лексема *Kamikaze* (практика самогубних атак авіацією) запозичена з військової історії та культурних традицій Японії. *Drohnenstaat (Staat, der massiv auf Drohnentechnologie setzt. Oft kritisch: Staat, der Drohnen zur Kontrolle/Kriegsführung nutzt)* (dwds.de) називає державу, яка значною мірою покладається на технології дронів. **Б) Системи озброєння, політичні суперечки та альянси.** *Leopard-Debatte (Öffentliche und politische Diskussion über die Lieferung deutscher Leopard-2-Panzer an die Ukraine)* (handelsblatt.com) називає тривалу політичну суперечку щодо того, чи дозволить Німеччина передачу німецьких основних бойових танків *Leopard 2* Україні. Дебати стали центральною політичною суперечкою на початку 2023 року і стосувалися не лише питання німецьких танків, а й ширшого питання, чи є підхід німецького уряду до військової підтримки достатнім. **В) Соціальні та гуманітарні відповіді на війну на європейському континенті.** *Kriegsmüdigkeit (einen Zustand der Erschöpfung, Resignation und des nachlassenden Durchhaltewillens in Bezug auf einen Krieg)* (dwds.de) називає зростаюче емоційне, політичне, економічне та військове виснаження, відречення та зниження політичної волі в західній громадській думці та урядах після років тривалих конфліктів.

Тематична категорія III: Соціальний контакт, ритуали вітання та повсякденне життя під час пандемії. Третя категорія неологізмів акцентує увагу на соціальних вимірах кризи, спричиненої пандемією. Вони включають трансформації та зміни повсякденного міжособистісного контакту, управління близькістю, та унікальні культурні практики, що виникли у відповідь на обмеження

фізичної близькості у німецькому суспільстві. **А) Трансформація вітання у німецькому суспільстві.** *Fußgruß / Fuß-Gruß / Wuhan-Shake* (у швейцарській німецькій) (*Zeichen des gegenseitigen Willkommenheißens zweier Personen, die sich mit ihren Füßen berühren, statt sich z.B. die Hände zu schütteln*) та *Fußshake / Fuß-Shake / Footshake* (*Begrüßung zweier Personen, die sich mit ihren Füßen berühren, statt sich z.B. die Hände zu schütteln*) (owid.de) називають привітання, коли двоє людей торкаються ніг замість рук. Цей вид привітання виступає більш віддаленою альтернативою ліктьового контакту. *Todesküsschen (Berührung mit den Lippen auf den Wangen einer anderen Person (zu Begrüßung), was ein höheres Infektions- und Sterberisiko bei COVID-19-Erkrankungen bedeuten kann)* (owid.de), дослівно “*маленький поцілунок на смерть*”, – це іронічне та тривожне маркування традиційного привітання в щок, яке під час пандемії вважалось потенційно смертельним вчинком. Неологізм широко використовувався в регіонах Німеччини, що межують із Швейцарією. **Б) Управління близькістю та відстанню.** *Kuschelkontakt (festgelegte Person(en), mit der bzw. mit denen ein Treffen ohne Einhaltung eines 1,5-Meter-Abstands während einer bestimmten Zeitspanne in der COVID-19-Pandemie stattfinden darf, obwohl zur Eindämmung dieser allgemeine strikte Abstandsregeln durch die Regierung eines Landes existieren (geprägt besonders durch die Situation in Belgien)* (owid.de) називає офіційно призначену особу з близьким контактом або осіб, з якими особі дозволялося перебувати фізично близько без підтримки встановленої дистанції під час суворого соціального дистанціювання. До складу лексичної одиниці входить німецьке слово *Kuschel* (*обійми та інтимність*), яке створює специфічну семантичну напругу на тлі німецького бюрократичного контексту офіційного призначення. **В) Соціальна поведінка, дефіцит та панічні покупки.** *Hamsterkauf (Anlegen unnötig großer Vorräte an bestimmten Produkten in Privathaushalten)* (owid.de) називає панічну закупівлю товарів у кількостях, що значно перевищують потребу звичайної людини. До складу неологізму входить лексема *Hamster* (*хом'як*), яка акцентує увагу на звичці гризуна наповнювати свої щоківні мішечки різноманітною їжею. Як і хом'як, багато людей робили величезні запаси різних товарів під час пандемії. *Klopapierhamster (Person, die einen unnötig großen Vorrat an Toilettenpapier (während der COVID-19-Pandemie) anlegt)* (owid.de) називає конкретний вид нетипової поведінки людини, яка купує туалетний папір у надмірній кількості.

Тематична категорія IV: Молодіжна мова, стиль життя, та інтернет-культура. Ця категорія корпусу охоплює неологізми онлайн-спільнот покоління Z та *Alpha*, тенденції способу життя, специфічні мем-культури та молодіжну мову (молодіжний сленг). Лексичні інновації цієї категорії характеризуються швидким поширенням, значним запозиченням з англomовних інтернет-платформ та субкультур, тісним зв'язком із конкретними цифровими платформами, а також високим потенціалом швидкого виходу із лексики.

А) Соціальні та оціночні лексичні інновації. *Goofy* (*albern, leicht verrückt; beschreibt jemanden oder etwas, das auf lustige Weise seltsam oder ungeschickt ist*) (gfds.de) – прикметник-неологізм, який потрапив до німецького лексику з англійської мови. Ця лексична інновація вживається для опису незграбності, кумедності чи дурощів, увійшла у німецький молодіжний сленг і була обрана словом року у 2023 році. *Aura* (*Persönliche Ausstrahlung, Charisma oder Status einer Person; die Art und Weise, wie jemand von anderen wahrgenommen wird. Wird oft mit Präfixen wie "plus" oder "minus" verwendet*) (https://gfds.de/) називає особисту привабливість, соціальний статус чи харизму. Зауважимо, що ця інновація була визнана словом року у 2024 році.

Б) Онлайн-платформи, практики та культура мемів. *Fanumtax* чи *Fanum Tax* (*Kultbegriff für spontane Lust oder Aktion Meme-Kultur (TikTok 2025)*) (surseerwoche.ch) вживається на позначення грайливої практики, коли одна людина відкушує без дозволу шматок їжі іншої людини. Цей неологізм пов'язаний зі звичкою онлайн-стрімера *Fanum* з групи *AMP* (*Any Means Possible*), який регулярно відкушує страви своїх друзів на камеру. Неологізм вважають мемом покоління Альфа, який швидко став популярним у TikTok у 2024–2025 роках.

Тематична категорія V: Штучний інтелект та новітні цифрові технології. Публічний реліз *ChatGPT* у листопаді 2022 року спричинив появу нових лексичних одиниць у лексиці усіх мов світу. За кілька місяців після запуску чат-бота в німецькій мові з'явилася значна кількість неологізмів, які називали саму технологію, різні практики її використання, а також соціальні побоювання та проблеми, які вона викликала.

А) Основний словниковий запас штучного інтелекту. *Künstliche Intelligenz* (KI) чи *Artificial Intelligence* (AI) (*Software, die mithilfe von KI menschliche Intelligenz nachahmt*) (dwds.de) – лексична інновація вживається на позначення нової технологічної галузі – штучного інтелекту (ШІ). Зауважимо, що абревіатура KI (ШІ) функціонує як продуктивний словотвірний елемент не лише

у німецькій, а в інших мовах світу. *ChatGPT* (*auf generativer künstlicher Intelligenz basierender interaktiver Chatbot einer US-amerikanischen Firma*) (duden.de) – неологізм на позначення чат-бота, створеного на основі *Large Language Model* (LLM). Цей чат-бот був створений *OpenAI* у листопаді 2022 року. Зауважимо, що *OpenAI* – це власна назва компанії і провідної технології у розвитку ШІ.

Б) Використання ШІ: Генерація та підказки. *Zu prompten / zu promptieren / zu prompt* (*einen Prompt verfassen*) (dwds.de) – неологізм, що означає діяльність написання та надання певних інструкцій для ефективної роботи ШІ систем і застосунків.

В) Соціальні питання, безпека та цифрове стеження. *Doomscrolling* (*zwanghaftes, übermäßiges Lesen (und auch Suchen) negativer Neuigkeiten im Internet, insbesondere auf Social-Media-Plattformen und Nachrichtenseiten, wodurch Gefühle wie Angst und Stress oft verstärkt werden*) (owid.de) називає процес пошуку чи перегляду негативних новин в інтернеті чи соціальних мережах. Така практика характеризується повторюваним, тривожним станом і зазвичай має негативний вплив на психологічне здоров'я людини.

Тематична категорія VI: Цифрові події, віртуальна робота та дистанційне спілкування. Вимушений чи примусовий перехід до цифрових способів комунікації, навчання та роботи під час пандемії спричинив появу великої кількості неологічних одиниць у лексиці німецької мови. Ці новотвори вживаються на позначення нових онлайн платформ, практик та унікального досвіду віртуальної взаємодії. Усі лексичні новотвори тісно пов'язані з різними онлайн платформами, відеоконференціями та застосунками, зокрема *Zoom*.

А) Специфічні характеристики Зуму. *Zoomdinner / Zoomdinner* (*gemeinsames Abendessen per Videoschalt, -chat oder -anruf mithilfe der Videokonferenzsoftware Zoom über das Internet*) (owid.de) – це неологізм, що вживається для номінації спільної вечері, що проводиться через *Zoom*. Такий спільний прийом їжі дозволяє одночасно бути у своїх домівках і підтримувати аудіо чи візуальний контакт з іншими людьми.

Zoombombing / Zoom-bombing (*böswillige Störung von Videokonferenzen (mit der Software Zoom) durch nicht zugelassene Nutzer*) (owid.de) вживається на позначення зловмисної практики, коли небажані чи незапрошені особи заходять до відеоконференції з метою поширення деструктивного чи образливого контенту.

Б) Віртуальні соціальні заходи. *Netflixparty / Netflix Party* (*das gemeinsame Sehen von Filmen, Serien, Fernsehsendungen o.Ä. mit der Familie, Freunden, Bekannten auf Distanz*) і *Watchparty / Watch Party / Watch-Party* (*das gemeinsame Sehen von*

Filmen, Serien, Fernsehsendungen o.Ä. mit der Familie, Freunden, Bekannten (auf Distanz)) (owid.de) – неологічні одиниці, які називають практику перегляду фільмів або телесеріалів одночасно з друзями чи родиною у різних локаціях, використовуючи технології, що синхронізують відтворення та дозволяють учасникам коментувати в режимі реального часу. Перша лексична інновація асоціюється з назвою компанії *Netflix*, а друга – більш загальна. Обидва неологізми відображають адаптацію спільного дозвілля до умов фізичної відокремленості через пандемію. **В) Цифрова ідентичність та онлайн-поведінка.** *Catfish i catfishing (Jemanden mit einer falschen Online-Identität täuschen Gefälschte Profile in sozialen Netzwerken oder Dating-Apps erstellen Emotionale Beziehungen unter falschem Namen aufbauen Oft mit gestohlenen Fotos fremder Personen Motivation: Einsamkeit, Rache, finanzieller Betrug oder reiner Spaß)* (dwds.de) – неологізми, що вживаються для номінації практики створення фальшивої онлайн-ідентичності, щоб ошукати особу, змусивши її повірити, що вона перебуває у справжніх дружніх чи романтичних стосунках.

Тематична категорія VII: Соціальна та економічна політика. Неологізми цієї категорії називають нові економічні концепти, фіскальні інструменти та соціальні зміни у німецькому суспільстві 2020–2025 років. **А) Економічні явища та фіскальні інструменти.** *9-Euro-Ticket (aktuell nicht beschlossen, wird aber politisch von den Grünen gefordert. Die Partei strebt an, den Preis des Deutschlandtickets, das 2026 auf 63 Euro steigt, wieder auf 9 Euro zu senken, um klimafreundliche Mobilität für alle zu ermöglichen. Dies ist jedoch eine Forderung der Opposition ohne direkte Umsetzungsgewalt)* (dwds.de) – неологізм на позначення фіксованого загальнонаціонального проїзного на громадський транспорт, запроваджений урядом Німеччини на три місяці влітку 2022 року. Ціна квитка становила дев'ять євро на місяць. Такий квиток дозволяв необмежено подорожувати регіональним і міським громадським транспортом по усій Німеччині. Уряд запровадив цей захід як внесок у політику енергозбереження та покращення стану навколишнього середовища. *Sondervermögen (zur Erfüllung bestimmter Aufgaben eingerichteter und gesondert verwalteter Nebenhaushalt der öffentlichen Hand)* (dwds.de) називає спецфонд, який уряд Німеччини створив, щоб покривати певні державні видатки. Цей неологізм було визнано як *He-slovo 2025 року (Unwort des Jahres)*. Вважають, що *Sondervermögen* приховує реальність державного боргу Німеччини.

Тематична категорія VIII: Клімат, енергетика та навколишнє середовище. Енергетична криза через російське вторгнення в Україну, впоєднанні зі структурними вимогами декарбонізації, спричинила появу лексичних інновацій на позначення регуляторних інструментів, кризових реакцій, а також екологічних та кліматичних явищ. **А) Енергетична криза.** *Gaspreisbremse (Maßnahme, mit der die Verteuerung von Gas verlangsamt werden soll)* (dwds.de) називає механізм, запроваджений урядом Німеччини у 2022 році для запобігання підвищенню цін на газ вище встановленого рівня, забезпечуючи ефективні субсидії для промислових споживачів та домогосподарств. **Б) Екологічні та кліматичні проблеми.** *Solarpflicht (Verpflichtung, Solaranlagen (Photovoltaik oder Solarthermie) auf Gebäuden zu installieren)* (dwds.de) – неологізм на позначення законодавчого обов'язку німецьких громадян встановлювати сонячні панелі на усіх новобудовах або будівлях, що проходять реконструкцію даху.

Висновки. Корпус, який нараховує приблизно 250 німецьких неологізмів з 2020 по 2025 рік, є яскравим і детальним описом виняткового періоду в новітній історії німецького лексикону та суспільства. Вісім тематичних категорій та підкатегорій охоплюють повний спектр соціального досвіду німецького суспільства, який стимулював появу лексичних інновацій у цей період. Найбільш чисельними виявились такі тематичні категорії та їхні підкатегорії: «Пандемія та здоров'я» – 18%, «Геополітика, війна та безпека» – 17%, «Соціальний контакт, ритуали вітання та повсякденне життя під час пандемії COVID-19» – 14%. Кожна категорія представляє унікальний профіль семантичного змісту, оціночного заряду та соціального походження. Нові лексичні одиниці презентують німецьке суспільство, яке одночасно переживає численні системні виклики у різних сферах і реагує на них мовною креативністю, яка спрямована на номінацію нових явищ та концептів. Німецька мова упродовж 2020–2025 років зазнала помітних змін під впливом англійської мови, особливо у сферах цифрових технологій, молодіжної мови, штучного інтелекту та онлайн-культури. Водночас їй притаманна сталість, тяглість мовного розвитку на основі власних глибоких структурних ресурсів. Саме поєднання новизни, привнесеної ззовні, та внутрішньої мовної традиції визначає унікальний розвиток німецької мови у період з 2020 по 2025 роки. Багато неологізмів, які з'явились у цей період, мають специфічне емоційне забарвлення. Це забарвлення відображає інтенсивність соціального досвіду та необхідність називати не лише об'єктивні явища, а й суб'єктивний і емоційний досвід усіх носіїв німецької мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалова К.В., Коваленко О. В. Неологізми у сучасному українському мовознавстві: визначення, класифікація, переклад. *Записки з романо-германської філології* : зб. наук. пр. Одеса : Астропринт, 2024. Вип. 2, № 53. С. 15–30. URL: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2024.2\(53\).323935](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2024.2(53).323935) (дата звернення: 12.06.2026).
2. Рись Л. Ф., Левчук Ю. С. Неологізми-запозичення в сучасній німецькій мові як дзеркало впливів. *Наукові записки. Сер. Філологічні науки*. 2025. Т. 3, № 214. С. 180–187. URL: <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/864> (дата звернення: 15.05.2026).
3. Стишов О. А. Дериваційні особливості okazionalizmів в українській мові першої чверті ХХІ сторіччя. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Сер. Філологічні науки (мовознавство)*. 2025. № 23. С. 137–143. URL: <https://doi.org/10.24919/2663-6042.23.2025.21> (дата звернення: 16.04.2026).
4. Al-Wadi D. Neuer Wortschatz. Neologismen im Deutschen seit den 90er Jahren. *Das Deutsche als Forschungsobjekt und als Studienfach. Synchronie – Diachronie – Sprachkontrast – Glottodidaktik* : Akten der Intern. Fachtagung anlässlich des 30jährigen Bestehens der Germanistik in Zielona Góra / Grünberg. Frankfurt am Main / Berlin / Bern / Bruxelles / New York / Oxford / Wien : Lang, 2006. S. 151-164. URL: https://ids-pub.bsz-bw.de/frontdoor/deliver/index/docId/4041/file/al-Wadi_Neuer_Wortschatz_Neologismen_im_Deutschen_seit_den_90er_Jahren_2006.pdf (Zugriffsdatum: 17.05.2026).
5. Arndt-Lappe S., Braun A., Moulin C., Winter-Froemel E. (Eds.) *Expanding the Lexicon. Linguistic Innovation, Morphological Productivity, and the Role of Discourse-related Factors*. Berlin/Boston : De Gruyter, 2018. P. 261–285. URL: <https://doi.org/10.1515/9783110501933> (Last accessed: 12.03.2026).
6. Bedeutung Online: веб-сайт. URL: <https://www.bedeutungonline.de> (Zugriffsdatum: 11.05.2026).
7. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache (DWDS): веб-сайт. URL: <https://www.dwds.de> (Zugriffsdatum: 11.12.2025).
8. Elsen H. Neologismen im Gegenwartsdeutschen – Probleme in Theorie und Praxis. Neologisms in Contemporary German. *Lublin Studies in Modern Languages and Literature*. 2021. Vol. 45, №1. P. 113–125. DOI: 10.17951/lsmll.2021.45.1.113-125.
9. Gesellschaft für Deutsche Sprache: веб-сайт. URL: <https://www.gfds.de> (Zugriffsdatum: 11.12.2025).
10. Münchrrath J. Die Sprachlosigkeit des Kanzlers ist Fatal. *Handelsblatt*. 23.01.2023. URL: <https://www.handelsblatt.com/meinung/kommentare/kommentar-die-sprachlosigkeit-des-kanzlers-ist-fatal/28939154.html> (Zugriffsdatum: 11.12.2025).
11. Klosa-Kückelhaus A., Engelberg S., Möhrs Ch., Storjohann P. (Eds.) *Dictionaries and Society. Proceedings of the XXEURALEX International Congress*. Mannheim : IDS-Verlag, 2022. URL: https://euralex.org/wp-content/uploads/2022/09/EURALEX2022_Proceedings.pdf (Zugriffsdatum: 11.01.2026).
12. Klosa-Kückelhaus A. Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie. *OWID Neologismenwörterbuch*. Mannheim : Leibniz-Institut für deutsche Sprache, 2022. URL: <https://www.ids-mannheim.de/neologismen-in-der-coronapandemie/> (Zugriffsdatum: 12.01.2026).
13. Klosa-Kückelhaus A. OWID und OWIDplus – lexikographisch-lexikologische Online-Informationssysteme des IDS. *Deutscher Terminologie-Tag e.V.* 2023. S. 19–23. URL: https://ids-pub.bsz-bw.de/frontdoor/deliver/index/docId/12256/file/Klosa_Kueckelhaus_OWID_und_OWIDplus_2023.pdf (Zugriffsdatum: 11.01.2026).
14. Neologismenwörterbuch. OWID – Online Wortschatz Informationssystem Deutsch: онлайн-словник. Mannheim : Leibniz-Institut für Deutsche Sprache URL: <https://www.owid.de> (Zugriffsdatum: 11.11.2025).
15. Teenie-Wort der Woche: «Fanum Tax» : веб-сайт. URL: <https://www.surseeerwoche.ch/artikel/teenie-wort-der-woche-fanum-tax> (Zugriffsdatum: 01.01.2026).

REFERENCES

1. Bezpalova, K. V. & Kovalenko, O. V. (2024). Neologisms in modern Ukrainian linguistics: Definition, classification, translation. *Zapysky z romano-germanskoj philologhii: zhb. nauk. pr.* 2 (53). Odessa : Astroprint. 15–30. [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2024.2\(53\).323935](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2024.2(53).323935) [in Ukrainian].
2. Rys, L. F., & Levchuk, U. S. (2025). Neologisms zaposychennya v suchasni nimetskii movi yak dzerkalo vplyviv [Neologism-borrowings in the modern German language as a mirror of influences]. *Seria „Philologichni nauky“*. *Naukovi zapysky*, 3(214), 180–187. <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/864> [in Ukrainian].
3. Styshov, O. A. (2025). Deryvatiini osoblyvosti okazionalismiv v ukrainiskii movi pershoi chverti XXI storichya [Derivational peculiarities of occasionalisms in the Ukrainian language in the first quarter of the XXI century]. *Naukovyi visnyk DDPU imeni I. Franka. Seria: Philologia (movoznavstvo)*, 23, 137–143. <https://doi.org/10.24919/2663-6042.23.2025.21> [in Ukrainian].
4. Al-Wadi, D. (2006). Neuer Wortschatz. Neologismen im Deutschen seit den 90er Jahren [New vocabulary: Neologisms in German since the 1990s]. *Das Deutsche als Forschungsobjekt und als Studienfach. Synchronie – Diachronie – Sprachkontrast – Glottodidaktik* : Akten der Intern. Fachtagung anlässlich des 30jährigen Bestehens der Germanistik in Zielona Góra / Grünberg. Frankfurt am Main / Berlin / Bern / Bruxelles / New York / Oxford / Wien : Lang, 2006, 151-164. https://ids-pub.bsz-bw.de/frontdoor/deliver/index/docId/4041/file/al-Wadi_Neuer_Wortschatz_Neologismen_im_Deutschen_seit_den_90er_Jahren_2006.pdf [in German].
5. Arndt-Lappe, S., Braun, A., Moulin, C. & Winter-Froemel, E. (Eds.). (2018). *Expanding the lexicon. Linguistic innovation, morphological productivity, and the role of discourse-related factors*. De Gruyter, 261–285 <https://doi.org/10.1515/9783110501933>.
6. Bedeutung Online [Online dictionary of meanings] : website. <https://www.bedeutungonline.de> [in German].
7. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache [Digital dictionary of the German language]: website. <https://www.dwds.de> [in German].

8. Elsen, H. (2021). Neologismen im Gegenwartsdeutschen – Probleme in Theorie und Praxis [Neologisms in contemporary German – problems in theory and practice]. *Lublin Studies in Modern Languages and Literature*, 45(1). 113–125. DOI: 10.17951/lsmll.2021.45.1.113-125 [in German].
9. Gesellschaft für deutsche Sprache: website. <https://www.gfds.de> [in German].
10. Münchrath J. Die Sprachlosigkeit des Kanzlers ist Fatal [The Chancellor's silence is fatal]. *Handelsblatt*. 23.01.2023. URL: <https://www.handelsblatt.com/meinung/kommentare/kommentar-die-sprachlosigkeit-des-kanzlers-ist-fatal/28939154.html> [in German].
11. Klosa-Kückelhaus, A., Engelberg, S., Möhrs, Ch., & Storjohann, P. (Eds.). (2022). Dictionaries and Society. *Proceedings of the XX EURALEX International Congress Mannheim: IDS-Verlag*. URL: https://euralex.org/wp-content/uploads/2022/09/EURALEX2022_Proceedings.pdf [in German].
12. Klosa-Kückelhaus, A. (2022). Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie [New vocabulary related to the COVID-19 pandemic]. *OWID Neologismenwörterbuch Mannheim: Leibniz-Institut für deutsche Sprache*. <https://www.ids-mannheim.de/neologismen-in-der-coronapandemie> [in German].
13. Klosa-Kückelhaus, A. (2023). OWID und OWIDplus – lexikographisch-lexikologische Online-Informationssysteme des IDS [OWID and OWIDplus – Lexicographic and lexicological online information systems of the Institute for the German language]. *Deutscher Terminologie-Tag e.V.* 1/2023, 19–23. https://ids-pub.bsz-bw.de/frontdoor/deliver/index/docId/12256/file/Klosa_Kueckelhaus_OWID_und_OWIDplus_2023.pdf [in German].
14. Neologismenwörterbuch. OWID – Online Wortschatz Informationssystem Deutsch [Dictionary of Neologisms. OWID – Online German Vocabulary Information System for German]. Leibniz-Institut für Deutsche Sprache, Mannheim. <https://www.owid.de> [in German].
15. Teenie-Wort der Woche: „Fanum Tax“ [Teen slang word of the week] : website. <https://www.surseeerwoche.ch/artikel/teenie-wort-der-woche-fanum-tax> [in German].

Дата першого надходження статті до видання: 10.08.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 07.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.09.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

